

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 3ΗΣ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1948

ΠΡΟΕΔΡΙΑ Κ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

ΔΙΑΛΕΞΙΣ ΥΠΟ Κ. ΖΕΓΓΕΛΗ

Υπό την προεδρίαν τοῦ ἀντιπροέδρου αὐτῆς κ. Ἰ. Πολίτου, τοῦ Προέδρου κ. Κ. Τριανταφυλλοπούλου ἀσθενοῦντος, συνῆλθεν εἰς ἑκτακτον συνεδρίαν ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἀκαδημαϊκὸς κ. Κ. Ζέγγελης ὁμίλησεν, ἔχων ὡς θέμα «*Μαγεία καὶ Ἐπιστήμη*».

Περίληψις τῆς ὁμιλίας ταύτης δημοσιεύται κατωτέρω :

Μαγεία καὶ ἐπιστήμη ἀρχικῶς συνεβάδιζαν εἰς πολλὰς ἐπιστήμας. Ἰδιαιτέρως δὲ εἰς τὴν ἀστρονομίαν, τὴν φιλοσοφίαν, τὴν ἰατρικὴν, τὴν χημείαν.

Πρῶτος φιλόσοφος, προσπαθῆσας ἐξ ἴσου διὰ τῆς μαγείας, ὅσον καὶ διὰ τοῦ πνεύματος, ἐνίστε καὶ διὰ τῆς παρατηρήσεως καὶ τοῦ πειράματος νὰ ἐξηγήσῃ τὰ μυστήρια τῆς κοσμογονίας, ὑπῆρξεν ὁ Πυθαγόρας. Νέος ἀκόμη μετέβη εἰς Αἴγυπτον καὶ ἐμνήθη εἰς τὰ μυστήρια τοῦ σύμπαντος παρὰ τῶν ἱερέων τῆς Ἰσιδος.

Μετὰ πολυετῆ διαμονὴν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα του Σάμον, καὶ ἐκεῖθεν διαπλεύσας τὰ πελάγη μετέβη εἰς τὴν Μεγάλην Ἑλλάδα, ὅπου εἰς τὸν Κρότωνα ἵδρυσεν τὴν περιώνυμον αὐτοῦ Σχολήν, ἐπιστημονικὴν καὶ θρησκοπολιτικὴν. Ἐπειδὴ ἡ Σχολὴ αὐτοῦ, ἡ ὁποία ἐζήσεν τριάκοντα ἔτη εὐρίσκετο εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὰ πολιτικὰ θέσμια τῆς πόλεως, οἱ πολῖται τοῦ Κρότωνος τὴν ἐπυροπόλησαν.

Τῆς κοσμογονικῆς θεωρίας τοῦ Πυθαγόρα βᾶσις ὑπῆρξεν ὅτι «ὁ κόσμος ὅλος εἶναι ἁρμονία καὶ ἀριθμὸς».

Ὁ Πυθαγόρας ἀπέδιδεν εἰς τοὺς ἀριθμοὺς μαγικὴν δύναμιν. Ὁ ἀριθμὸς 1 ἐδήλωνε τὸν Θεόν, ὁ 2 τὸ σύμπαν καὶ καθεξῆς. Ὁ ἀριθμὸς 10, ἡ περιώνυμος τετρακτὺς τὴν Δημιουργίαν.

Ὁ Πυθαγόρας εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ αὐτὴν ἤχθῃ ἐκ τῆς ἁρμονίας, ἣ ὁποία διέπει τὸν ἀρχικὸν κόσμον, καὶ τῆς ἁρμονίας τῆς μουσικῆς, τῆς ὁποίας ὑπῆρξεν ὁ ἐφευρέτης, καθ' ἣν οἱ παραγόμενοι ἁρμονικοὶ ἤχοι εὐρίσκονται εἰς σχέσεις ἀκεραίων ἀριθμῶν. Ὁ Πυθαγόρας εἰσήγαγε τὰ μέτρα καὶ σταθμὰ εἰς τὴν Ἑλλάδα, πρῶτος δὲ διεκήρυξεν ὅτι ἡ Γῆ κινεῖται καὶ ὅτι ἡ κίνησις αὕτη γίνεται κατὰ κύκλον λοξόν, δηλ. κατ' ἔλλειψιν, 20 αἰῶνας πρὸ τοῦ Κοπερνίκου. Ἐπίστευεν εἰς τὴν μετεμψύχωσιν ὅπως καὶ ὁ Πλάτων.

Ὁ Πλάτων ἀντικατέστησε τοὺς ἀριθμοὺς τοῦ Πυθαγόρα διὰ τῶν ἰδεῶν. Αἱ ἰδέαι ἔλεγεν εἶναι «τὸ αἰώνιον ἐν τοῖς πράγμασι», πηγάζουσαι ἀπὸ ἀνώτερόν τινα κόσμον. Ἡ γνῶσις τοῦ κόσμου εἶναι ὑπόθεσις τοῦ λόγου. Τουτέστιν εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ κόσμου θὰ φθάσωμεν διὰ τοῦ πνεύματος καὶ οὐχὶ διὰ τῆς ἐμπειρίας, ὡς σήμερον τὴν ἀναζητεῖ ἡ ἐπιστήμη. Τὰς ιδέας ἐθεώρει ὡς τύπους (καλούπια), εἰς τοὺς ὁποίους ἐνσωματοῦται ἡ ὕλη· ἐδέχετο οὐχ' ἦττον τὴν μαγικὴν ὑπόστασιν τῶν ἀριθμῶν τοῦ Πυθαγόρα. Ἐπίστευεν εἰς τοὺς δαίμονας καὶ συχνὰ ἀναφέρει τὸ δαιμόνιον τοῦ Σωκράτους, τὸ ὁποῖον τὸν ἠμπόδιζε νὰ ἐκτελέσῃ κάτι πού θὰ εἶχε κακὰς συνεπείας δι' αὐτόν.

Εἰς τὰς ὑπερφυσικὰς ιδέας ὑπερηκόντισαν τὸν Πλάτωνα οἱ νεοπλατωνικοὶ φιλόσοφοι, ὅπως ὁ Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεύς, σύγχρονος τοῦ Νέρωνος, ὁ ὁποῖος ἐλατρεύετο ὡς θαυματουργὸς καὶ ἦτο νοομάντις (medium), εἰσερχόμενος καὶ ἀναγινώσκων τὰς σκέψεις ἄλλων. Εἶχε περιέλθει τὰς Ἰνδίας, ὅπου ἀναφέρει ὅτι εἶδε τὰ κινούμενα καὶ ὁμιλοῦντα τραπεζάκια. Θεμελιωταὶ τῆς Μαγείας ὑπῆρξαν οἱ Χαλδαῖοι. Ἐκεῖθεν ἡ Μαγεία διεδόθη εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου ὀλίγον ἀνεπτύχθη καὶ εἰς τὴν Ρώμην, ὅπου διεδόθη περισσότερον.

Περὶ σφόδρα ἔτι ἐκαλλιεργήθη εἰς τὸ Βυζάντιον, ὅπου αἱ Σολομώνιοι βίβλοι — Σολομωνικαὶ — ἦσαν πολὺ διαδεδομένα. Καὶ σήμερον κυριαρχεῖ αὕτη εἰς τοὺς ἀγρίους καὶ ἀπολιτίστους λαούς. Εἰς τὸν λαὸν διατηρεῖται σήμερον ὑπὸ μορφῆν μᾶλλον ἀκίνδυνον (κατάραι, ξόρκια κ.λ.).

Εἰς τὴν Μαγείαν ἐπίστευε καὶ ὁ Γκαῖτε, ὅστις συχνὰ ὠραματίζετο. Ἀνάλογον φαινόμενον ὡς ὑπερφυσικὸν θεωρούμενον εἶναι καὶ ἡ ἐμφάνισις στιγμάτων εἰς θρηγοκόληπτα πρόσωπα, ἰδίως κατὰ τὴν μεγάλην Παρασκευὴν, εἰς τὰς χεῖρας, ἀναλόγων πρὸς τὰ ἀποτυπώματα τῶν ἡλίων εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἐσταυρωμένου. Τὸ φαινόμενον τοῦτο ἀποδίδεται εἰς ἐπίμονον αὐθυποβολὴν καὶ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν Ἀλχημείαν, τῆς ὁποίας τὸ κύριον θέμα ἦτο ἡ ἀνακάλυψις τῆς φιλοσοφικῆς λίθου διὰ τῆς ὁποίας θὰ ἦτο δυνατόν ἀγενῆ μέταλλα νὰ μετατραποῦν εἰς χρυσόν. Περὶ αὐτῆς γίνεται λόγος τὸ πρῶτον κατὰ τὸν 10^{ον} αἰῶνα.

Τοὺς ἀλχημιστὰς ἠμποροῦμεν νὰ διακρίνωμεν εἰς τοὺς ἀπατουμένους καλῆ

τῇ πίστει, σοβαρῶς καταγινόμενους εἰς τὸ μέγα ἔργον, ὡς ἔλεγον, καὶ τοὺς ἀπατεῶνας, διὰ ταχυδακτυλοουργίας καὶ ἰδίως διὰ κιβδηλίας ἐργαζομένους.

Πολλοὶ οἱ ὁποῖοι ἐπρέσβευον τὸ δυνατὸν τῆς παρασκευῆς τῆς φιλοσοφικῆς λίθου ἔκαμαν σπουδαίας ἀνακαλύψεις εἰς τὴν Χημείαν. Ἀνεκάλυψαν τὰ κυριώτερα ὀξέα, διάφορα ἀλκάλια, φάρμακα, τὸν φωσφόρον, τὴν πορσελάνην κ.λ.

Ὁ μεγάλος ἰατρὸς καὶ χημικός, ὁ Βέλγος Βὰν Χέλμοντ, ἀνεκάλυψε τὸ πρῶτον ἀέριον, τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, καὶ ἔδωσε εἰς τὰ ἀέρια τὸ ὄνομα Gas ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ Χάους.

Ὁ μεγάλος φιλόσοφος καὶ ἀλχημιστὴς Ρογῆρος Βάκιων, εἰς τὸν ὁποῖον ἀποδίδεται ἡ ἀνακάλυψις τῆς πυρίτιδος, προσέβλεψε προφητικῶς τὰς περισσοτέρας νεωτέρας ἐφευρέσεις, ὡς τὰ ὑποβρύχια, μηχανὰς πτητικὰς, νέα μέσα φωτισμοῦ καὶ παραγωγῆς ἤχων, τρομερὰς ἐκκρηκτικὰς ὕλας κ.λ.

Ἡ ἀλχημεία ἔφθασεν εἰς τὸ κορυφωμα τῆς δόξης της τὸν 14^{ον} αἰῶνα, ὅπου ὅλος ὁ κόσμος σχεδὸν κατεγίνετο εἰς ἀλχημιστικὰ πειράματα. Ἀκόμη καὶ αὐτοκράτορες, βασιλεῖς καὶ πάππαι κατεγίνοντο εἰς τὴν ἀλχημείαν καὶ παρεσκευάζαν νομίσματα κίβδηλα διὰ τῶν ὁποίων διετήρουν τοὺς ἀτελειώτους πολέμους μεταξύ των κατὰ τὸν μεσαῖωνα.

Πολλὰ μεταστοιχειώσεις ἀναφέρονται γενόμεναι εἰς χρυσὸν καὶ δι' ἐπισήμων ἀκόμη ἐγγράφων βεβαιούμεναι. Ἐκ τῶν περιγραφῶν τῆς χρησιμοποιοηθείσης χρυσοτόκου κόνεως ὑπὸ ἀξιοπίστων προσώπων προκύπτει ὅτι αὐτὴ περιεῖχε τὸν ἐμφανιζόμενον χρυσὸν ὡς κρυσταλλικὸν ἄλας χλωριούχου χρυσοῦ. Βαθμηδὸν ἡ ἀλχημεία ἐξέπεσε καὶ μόνον πλανόδιοι ἀλχημιστὰὶ ἠσχολοῦντο μὲ αὐτὴν ἀγρυπτικῶς.

Βραδύτερον ἀπέδιδον εἰς τὴν φιλοσοφικὴν λίθον καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναζωογονήσεως τῆς νεότητος καὶ τῆς μακροβιότητος καὶ τὴν ἀντικατέστησαν μὲ τὸ ὕδωρ τῆς νεότητος, τὸ ἐλιξήριον τῆς μακροβιότητος κ.λ., τοῦ ὁποῖου ἐπιπτον πολλὰ θύματα μεγάλης ἐμπιστίας, ἰδίως γυναῖκες.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ 18^{ου} αἰῶνος ἓνας ἰατρὸς Γάλλος, ὁ Μέσμερ, διίσχυρίσθη ὅτι εὔρε νεάν μαγικὴν δύναμιν εἰς τὸν ὀργανισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, τὸν ζωϊκὸν μαγνητισμὸν καὶ ἐξετέλει θεραπείας. Δὲν ἐβράδυνεν ὅμως ν' ἀποκαλυφθῇ τὸ ἀνακριβὲς τῆς ἀνακαλύψεως καὶ ὅτι αἱ γενόμεναι τυχὸν θεραπείαι ὠφείλοντο εἰς ὑποβολήν.

Νέον εἶδος κατὰ τὸν τρέχοντα αἰῶνα, καλλιεργούμενον ἐντατικῶς εἰς τὰς ἡμέρας μας, εἶναι ὁ πνευματισμὸς ἢ ἄλλως καλούμενος τὰ μεταψυχικὰ φαινόμενα. Φαινόμενα ἀληθῶς καταπληκτικὰ τὰ ὁποῖα παρ' ὅλην τὴν σοβαρὰν μελέτην αὐτῶν ὑπὸ διαπρεπῶν ἐπιστημόνων, ἐταιριῶν πολλῶν, ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἐξήγησιν αὐτῶν καταγινόμενων, δὲν ἔτυχον οὐδεμιᾶς ἱκανοποιητικῆς ἐξηγήσεως.

Τὰ φαινόμενα αὐτὰ εἶναι δυστυχῶς συνυφασμένα μὲ αὐθυποβολήν καὶ ἐνίοτε

μέ αὐθυποβολὴν οὕτως ὥστε ὁ πολὺς κόσμος τὰ ἀποδίδει εἰς τὴν ὑπαρξίν πνευμάτων.

Ἡ ἐπιστήμη οὐχ' ἦττον δὲν παραδέχεται ὅτι, τοῦλάχιστον εἰς τὸν κόσμον ποῦ ζοῦμεν, ὑπάρχουν πνεύματά.

Πολλοὶ τὰ ἀποδίδουν εἰς τὸ ὑποσυνείδητον, ἐξηγοῦντες τὸ ἄγνωστον διὰ τοῦ ὄχι ὀλιγώτερον ἀγνώστου, περὶ τοῦ ὁποίου καταγίνεται ἡ ψυχιατρικὴ, καὶ μόνον ἢ περαιτέρω ἔρευνα διὰ τῆς ψυχιατρικῆς ἀμφοτέρων τῶν φαινομένων εἰς τὸ μέλλον δύναται νὰ δώσῃ ἐπιστημονικὴν ἐξήγησιν αὐτῶν, καθ' ὅσον εἶναι ἀναμφισβήτητος ἡ ἐπίδρασις ψυχικῶν συναισθημάτων ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ μάλιστα εἰς πρόσωπα ὑστερικά, ἐπὶ τῶν ὁποίων κατὰ κανόνα ἐκδηλοῦνται τοιαῦτα πνευματικὰ φαινόμενα.
